

”Dogs go and pigs come”

Taiwanin ns. 228-tapauksen käsitteleminen Yhdysvaltojen
diplomaattiasiakirjoissa ja sanomalehdissä

Tatu Pynttari

Kandidaatintutkielma

Historian ja etnologian laitos

Jyväskylän yliopisto

Kevät 2022

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
	1.1. Lähdemateriaali	2
	1.2. Keskeiset käsitteet	3
	1.3. Tutkimuksen metodi	3
2	TAUSTA	4
3	228-TAPAUS YHDYSVALTOJEN ULKOMINISTERIÖN RAPORTEISSA	7
	3.1. <i>Foreign Relations of the United States</i>	7
	3.1.1. Taiwanilaisten epävarmuus ennen 228-tapausta	7
	3.1.2. Amerikkalaisten turvallisuuden suojaaminen ja Yhdysvaltojen ”puolueettomuus”	8
	3.1.3. Yhdysvaltojen sympatia taiwanilaisia kohtaan	10
	3.1.4. Yhdysvaltojen intressit saarella	13
4	228-TAPAUS YHDYSVALTOJEN LEHDISTÖSSÄ	14
	4.1 <i>The Washington Post</i>	15
	4.2 <i>The New York Times</i>	16
5	PÄÄTÄNTÖ	19
6	LÄHTEET	20

1. JOHDANTO

Yhdysvalloilla on pitkään ollut vaikeat suhteet Kiinan tasavaltaan (ROC, Republic of China) eli Taiwaniin. Muiden länsimaiden tavoin myös Yhdysvallat julkisesti tunnusti Kiinan tasavallan olemassaolon vuonna 1928.¹ Jo ennen Japanin hyökkäystä Pearl Harboriin Yhdysvallat oli ”demokraattisen” Kiinan puolella², ja II maailmansodan aikana Yhdysvallat antoi sotilaallista tukea Kiinalle.³ Sodan jälkeen Yhdysvallat yritti estää Kiinan sisällissodan uudelleenpuhkeamisen⁴, ja Kuomintangin (KMT) paettua Taiwaniin (tunnettiin siihen aikaan länsimaissa Formosan saarena) Yhdysvallat jatkoi sen kansainvälistä tukemista aina vuoteen 1979 asti⁵, vaikka muut länsimaat tunnustivat Maon Kiinan kansantasavallan (PRC, People’s Republic of China) paljon aikaisemmin (esimerkiksi Yhdistyneet kuningaskunnat jo v. 1950).⁶

Yhdysvallat on kansainvälisellä tasolla vakuuttanut olevan Taiwanin järkähtämätön liittolainen, varsinkin toisen maailmansodan aikaisena liittolaisena, mutta miten Yhdysvallat reagoi esimerkiksi skandaaliin, joka ei suoranaisesti vaikuta Yhdysvaltoihin? Kandidaattitutkielmassani aion tutkia, miten Taiwanin niin sanottu 228-tapaus ilmenee Yhdysvaltojen diplomaattiasiakirjoissa ja sanomalehdissä. 228-tapaus⁷ tai helmikuun 28. päivän välikohtaus oli 28. helmikuuta 1947 Taiwanissa tapahtunut välikohtaus, jossa Kuomintang-keskushallinnon aseellinen reaktio taiwanilaista tupakkamyyjää kohtaan aiheutti protestiaaltoja ympäri saarta, johon Kuomintang taas vastasi sotatilalain julistamisella ja summittaisilla ampumisilla ja pidätyksillä. Vaikuttiko KMT-keskushallinnon vahva reaktio Taiwanin saarella esimerkiksi Yhdysvaltojen mielipiteisiin KMT-johtoisesta Kiinasta? Lähdemateriaalinani käytän Yhdysvaltojen The Foreign Relations of the United States -dokumenttikokoelmaa sekä kahta yhdysvaltalaista sanomalehteä: The Washington Postia ja The New York Timesiä.

228-tapaus on länsimaissa vielä hyvin tuntematon tapahtuma, enkä lähdeaineistoa etsiessäni löytänyt yhtäkään aikaisempaa englannin- tai suomenkielistä tutkimusta aiheesta. Aasian, ja varsinkin Taiwanin, puolella aiheesta on keskusteltu 90-luvun jälkeen hyvin aktiivisesti, ja harkitsin

---

¹ Murphey 2007, s.367

² Crump 2007, s.14

³ Murphey 2007, s.393–394; Kenraali Joseph Stilwell komensi Yhdysvaltojen China-Burma-India-teatteria; ilmavoimien kenraali Claire Lee Chennault loi amerikkalaisista vapaaehtoisista koostuvan ”Flying Tigers”-hävittäjälentueen.

⁴ Murphey 2007, s.407

⁵ Murphey 2007, s.410

⁶ Crump 2007, s.28

⁷ Kiinaksi 二二八事件, joka kääntyy suoraan suomeksi ”228-tapaus”. Käytän kandidaattitutkielmassani suomalaista käännöstä sen yksinkertaisuuden vuoksi.

kiinankielisten tutkimusten mukaan ottamista, mutta kielitaitoni kiinan suhteen ei riitä lähteiden syvälliseen tulkitsemiseen. Kandidaatintutkielma on kuitenkin verrattain lyhyt, joten keskityn tutkimuskirjallisuuden sijaan syvällisemmin valitsemiini lähteisiin.

1.1. Lähdemateriaali

The Foreign Relations of the United States (FRUS) on Yhdysvaltojen ulkoministeriön Historian toimiston julkaisema dokumenttikokoelma, joka käsittelee Yhdysvaltojen virallisia ulkopoliittisia päätöksiä.⁸ Kandidaatintutkielmassani käsittelen pääosin *Foreign Relations of the United States, 1947. The Far East: China Volume VII 1947* -asiakirjaa,⁹ keskittyen kohtaan 6, joka käsittelee 228-tapausta: *Reports on the situation in Formosa (Taiwan), particularly respecting Formosan dissatisfaction with administrative policies of the Chinese government*. Tutkielmassani käsittelen koko kuutoslukua, koska jopa vielä joulukuun raporteissa käsiteltiin 228-tapausta, ja en löytänyt mainintoja tapauksesta FRUS:in seuraavan vuoden Far East-asiakirjoista. FRUS:in kohdalla aikarajaukseni on siis vuosi 1947 kokonaisuudessaan.

The Washington Post on yhdysvaltalainen sanomalehti, joka nimensä mukaan ilmestyy Washingtonin kaupungissa (D.C). Lehti perustettiin vuonna 1877, ja vuoden 1933 huutokauppauksen jälkeen lehti on ollut yhtäjaksoisesti toiminnassa.¹⁰

The New York Times on myös yhdysvaltalainen sanomalehti, ja ilmestyy nimensä mukaisesti New Yorkin kaupungissa. Lehti perustettiin vuonna 1851. Helmikuussa 2022 lehden digitaalisella versiolla oli 10 miljoonaa tilaajaa.¹¹

Sanomalehtien valintaan vaikutti lehtien arvovalta ja ikä: molemmat lehdet ovat yksiä vanhimmista Yhdysvalloissa ilmestyvistä sanomalehdistä, ja molempia lehtiä luetaan myös kansainvälisellä tasolla. Sanomalehtien artikkelit noudin ProQuestin Historical Newspapers -tietokannasta. Hain artikkeleita noin vuoden aikarajauksella, vuoden 1947 helmikuu-joulukuu, jotta aikarajaus olisi suunnilleen sama kuin FRUS:issa. Tammikuun jätin aikarajauksesta tarkoituksella pois, koska 228-tapausta ei ollut vielä tapahtunut ja tammikuun artikkeleita selattuani huomasin, että sanomalehdet eivät vielä puhuneet saaren asukkaiden levottomuuksista. Hakusanana käytin sanaa ”Formosa”¹², ja

⁸ <https://history.state.gov/historicaldocuments>

⁹ FRUS 1947 vol. VII

¹⁰ <https://www.washingtonpost.com/company-history/>

¹¹ <https://www.nytco.com/company/history/our-history/>

¹² Formosa oli länsimaissa Taiwanin viittaavista termeistä kaikkein yleisin vielä 40-luvulla. Kokeilin myös muita hakutermejä, kuten ”Taiwan”, ”Taipei”, ”228-incident”, ”Chiang Kai-shek” ja ”Kuomintang”, mutta kaikkein

manuaalisesti seuloin kaikista hakutuloksista aiheeseeni sopivat artikkelit. Sopivia artikkeleita löysin yllättävän vähän: Washington Postin kohdalla hakusana antoi 42 osumaa, joista seuloin 6 artikkelia. New York Timesin kohdalla hakusana antoi 109 osumaa, joista seuloin 7 artikkelia, jotka käsittelivät 228-tapausta. Suurimmassa osassa hakutuloksista Formosa mainittiin vain ohimennen, esimerkiksi liittyen Kairon julistukseen¹³, minkä takia 228-tapaukseen liittyviä artikkeleita löytyi niin vähän.

1.2. Keskeiset käsitteet

Taiwanin asukkaista puhuttaessa käytän tutkielmassani useita eri termejä. Koska Taiwanin vanha kansainvälinen nimi Formosa oli vielä aiheeni tapahtumahetkellä yleisessä käytössä, lähteissäni taiwanilaisia kutsutaan eniten formosalaisiksi. Joissain lähteissä esiintyy termi formosankiinalaiset (*Formosan-Chinese*), ja kiinasta englanniksi käännettyissä teksteissä saaren asukkaat ovat taiwanilaisia (*taiwanren*). Yksinkertaisuuden vuoksi käytän termiä, joka helpoiten sopii tilanteeseen: jos analysoimassani lähteessä puhutaan formosalaisista, käytän myös analyysissäni termiä formosalainen. Kaikki termit kuitenkin viittaavat samaan asiaan: Taiwanin saarella syntyneet kiinalaiset.

1.3. Tutkimuksen metodi

Kandidaatintutkielmani metodina toimii lähiluku. Tieteen termipankin mukaan lähiluku on ”mahdollisimman yksityiskohtaisen ja intensiivisen aineiston lukemisen menetelmä, jonka avulla voidaan etsiä ja löytää temaattisia aineksia ja joka mahdollistaa myös tutkijan omien tulkintojen tarkastelun”.¹⁴ Lähiluvun ideana on siis saada luettavasta tekstistä mahdollisimman paljon irti lukemalla sitä intensiivisesti ja useaan kertaan. Kandidaatintutkielmaani lähiluku sopii mielestäni erittäin hyvin, sillä diplomaattiasiakirjojen sekä sanomalehtien kieliasu on usein hyvin virallista ja neutraalipainotteista, joten uskon lähiluvun avulla saavani analysoimista lähteistäni enemmän irti kuin esimerkiksi diskurssianalyysiä käyttäessäni.

---

relevanteimmat tulokset sain haulla ”Formosa”; haut ”Kuomintang” ja ”Chiang Kai-shek” toivat eniten tuloksia mutta suurin osa artikkeleista käsittelivät manner-Kiinan tilannetta ja sisällissodan vastakkainasettelua.

¹³ Vuonna 1943 käyty konferenssi, jossa Yhdysvallat, Iso-Britannia ja Kiina sopivat, mitä Aasialle kävisi sodan jälkeen.

¹⁴ <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Nimitys:%C3%A4hiluku>

2. TAUSTA

Taiwan on pieni saari Etelä-Kiinan meren ja Itä-Kiinan meren välissä, noin 180 kilometriä manner-Kiinan kaakkoispuolella. Taiwanin alkuperäisväestö on sukua austronesialaisille kansoille, jotka myöhemmin asuttivat suuren osan Oseanian saarista.¹⁵ Portugalilaiset löysivät saaren ensimmäistä kertaa 1500-luvulla, ja antoivat sille nimen *Ilha Formosa* (suom. kaunis saari), josta saaren vanha kansainvälinen nimi Formosa juontaa. Espanjalaiset ja hollantilaiset kolonisoivat saaren 1600-luvun alussa¹⁶, ja vuonna 1683 Kiinan Qing-dynastia valtasi saaren ja kiinnitti sen osaksi valtakuntaansa.¹⁷ Ensimmäisen Kiinan-Japanin sodan (1894–1895) häviön jälkeen Qing-dynastia allekirjoitti Shimonosekin sopimuksen, jonka seurauksena se joutui luovuttamaan Taiwanin saaren Japanille, muiden aluemenetysten ohella.¹⁸ Toisen maailmansodan jälkeen San Franciscon sopimuksen mukaan Japanin tuli luovuttaa saari (ja muut kiinalaisilta valtaamansa alueet) takaisin Kiinalle, ja saari siirtyi väliaikaisesti Kiinan tasavallan haltuun.¹⁹ Saaren siirtoa ei kuitenkaan ehditty tehdä viralliseksi²⁰, ja Kiinan sisällissodassa alakynnessä oleva Kuomintang-hallitus päätti paeta Mao Zedongin Kiinan kansantasavaltaa Taiwanin saarelle, aikeena koota joukkonsa uudestaan ja myöhemmin vallata manner-Kiina takaisin.²¹

1900-luvun alussa Japanin hallinnon aikana saarta modernisoitiin paljon²² mutta japanilaisia pidettiin silti miehittäjinä²³: taiwanilaisia syrjittiin ja halveksuttiin, ja keisari Hirohiton noustua valtaan saarella aloitettiin 1930-luvulla laajamittainen ”Nipponisaatio”.²⁴ Japanin hävittyä sodan monet taiwanilaiset olivat onnellisia päästäkseen taas osaksi kiinalaisia maanveljiään,²⁵ mutta Kuomintang-hallitus paljastui kuitenkin nopeasti korruptoituneeksi ja epäsovivaksi hallitsijaksi: hallinnolliset positiot annettiin taiwanilaisten sijaan Kuomintang-lojalisteille, eikä taiwanilaisilta itseltään kysytty hallintoon liittyviä mielipiteitä.²⁶ Saaren rikkauksia (esim. kultaa) kuljetettiin manner-Kiinaan, ja

---

¹⁵ Crump 2007, s.27

¹⁶ Murphey 2007, s.259

¹⁷ Murphey 2007, s.147

¹⁸ Murphey 2007, s.317; lähteessä Shimonoseki kirjoitettu virheellisesti Shiminoseki

¹⁹ Murphey 2007, s.427

²⁰ San Franciscon sopimus tuli virallisesti voimaan huhtikuussa 1952.

²¹ Murphey 2007, s.428

²² Murphey 2007, s.321; Japani mm. uudisti saaren koulutusjärjestelmän ja rakennutti lisää kouluja ja rautateitä sekä kehitti terveydenhoitojärjestelmää

²³ Murphey 2007, s.321

²⁴ Hughes 1997, s.22; Nipponisaation (japanisaatio) aikana taiwanilaisia vaadittiin vaihtamaan nimensä japanilaisiksi, adoptoida japanilaisia tapoja ja käyttää japania arkipäiväisessä toiminnassa. Kiinankieliset julkaisut kiellettiin 1937. Nippon (日本) on muodollinen tapa lukea Japani japaniksi.

²⁵ Hughes 1997, s.24

²⁶ Murphey 2007, s.428

Kuomintangin korruption²⁷ lisäksi hyperinflaatio oli suuri ongelma koko Kiinassa,²⁸ varsinkin sisällissodan loppupuolella.²⁹ Kuomintang oli niin vihattu, että saarelle syntyi pian suosittu iskulause kuvaamaan Japanin lähtemistä ja KMT:n saapumista: ”*Dogs go and pigs come!*”³⁰

228-tapaus (tai helmikuun 28. päivän tapaus)³¹ alkoi jo 27. helmikuuta 1947, kun valtion tupakkamonopolin virkailijat³² takavarikoivat laittomia tupakoita 40-vuotiaalta leskinaiselta. Nainen vaati tupakoitaan takaisin, jonka seurauksena yksi virkailijoista löi naista päähän aseellaan.³³ Ympärillä olevat taiwanilaiset alkoivat protestoida virkailijoiden toimintaa, jolloin toinen virkailija ampui varoituslaukauksia väkijoukkoa kohti. Luodit kuitenkin osuivat ja tappoivat kaksi taiwanilaista tyttöä.³⁴ Seuraavana aamuna (28.2) usean tuhannen henkilön väkijoukko tunkeutui tupakkamonopolitoimiston päämajalle, vaatien selitystä tapahtuneesta, mutta poliisit vastasivat väkivallalla ja hakkasivat kuoliaaksi noin 3 mannerkiinalaista.³⁵ Iltapäivällä väkijoukkojen määrä jatkoi kasvamista, ja sotilaspoliisit kutsuttiin suojaamaan hallituksen rakennuksia. Noin kello kahden aikaan sotilaspoliisit avasivat tulen kenraalikuvernööri Chen Yi:n rakennuksen edessä olevaan väkijoukkoon, tappaen muutamia.³⁶ Saaren asukkaat alkoivat mellakoimaan ja polttamaan monopoliviraston toimistorakennuksia ja autoja, johon KMT-hallitus vastasi julistamalla saarelle sotatilalain.³⁷ Seuraavaa 40 vuoden ajanjaksoa kutsutaan Taiwanissa Valkoiseksi terroriksi, jonka aikana KMT-hallitus epämääräisesti teloitti saaren asukkaita, esimerkiksi poliitikkoja³⁸ mutta myös viattomia siviilejä.³⁹ Sotatilalaki poistui vasta vuonna 1987⁴⁰, jonka jälkeen saari alkoi liikkua kohti demokraattista monipuoluejärjestelmää: ensimmäiset (pääosin) vapaat vaalit käytiin vuonna 1989,

---

²⁷ Murphey 2007, s.390; Chiang Kai-shek nimitti armeijan johtohenkilöitä joko lojaaliuden tai lahjusten perusteella; asevelvollisuuden pystyi välttämään rahalla; KMT:n veronkerääjien sanottiin keränneen veroja jopa 50 vuotta etuajassa.

²⁸ Murphey 2007, s.395; Kiinan valuutan arvo saattoi puolittua aamupäivän ja iltapäivän välissä, ja ihmisten piti kuljettaa rahaansa matkalaukuissa tai kottikärryissä.

²⁹ Murphey 2007, s.408; Kesäkuun 1947 ja heinäkuun 1948 välissä hinnat olivat kasvaneet tuhatkertaisiksi, helmikuuhun 1949 mennessä hinnat olivat nousseet 50 000-kertaisiksi.

³⁰ Hughes 1997, s.26

³¹ FRUS 1947 vol. VII, s.429; maaliskuun kolmas päivä ”February 28 Incident” -termi esiintyy ensimmäisen kerran Taipeiin sanomalehdissä.

³² Suora käänös lähteestä olisi *tupakkamonopolin agentti*, mutta virkailija kuulostaa suomen kielessä paremmalta.

³³ Hughes 1997, s.25

³⁴ FRUS 1947 vol. VII, s.426

³⁵ FRUS 1947 vol. VII, s.426; lähde epävarma, antaa arviona 1-3 mannerkiinalaista

³⁶ FRUS 1947 vol. VII, s.426

³⁷ FRUS 1947 vol. VII, s.426

³⁸ Murphey 2007 s.428

³⁹ FRUS 1947 vol VII, s.454-455

⁴⁰ Murphey 2007, s.428

vuonna 1996 presidentti äänestettiin ensimmäistä kertaa suoraan virkaan, ja vuoden 2000 presidentinvaaleissa presidentin virkaan astui ensimmäistä kertaa ei-Kuomintang-puolueen jäsen.⁴¹

Yhdysvaltojen suhde Kuomintang-johtoisen Kiinan kanssa ennen II maailmansotaa oli kohtalaisen neutraali; Yhdysvallat (muiden länsimaiden tavoin) osittain auttoi Kuomintangia Shanghain takaisinvaltaamisessa kommunisteilta vuoden 1927 huhtikuussa⁴², mutta ei kuitenkaan reagoinut kovinkaan voimakkaasti, kun Japani valtasi Mantšurian vuonna 1931.⁴³ Yhdysvaltojen mielipide kuitenkin muuttui Japanin hyökättyä Kiinaan 7.7.1937. Elokuun alussa Roosevelt määräsi Shanghaissa sijaitsevan yhdysvaltaisvaruskunnan kasvattamista, ja 5. lokakuuta piti puheen, jossa hän kuvaili ”viattomien siviilien kärsivän armottomasta pommituksesta”, ja muistutti, että ”rauhaa rakastavien valtioiden pitää yhdessä ylläpitää lakia ja rauhan arvoja”.⁴⁴ Vaikka Kuomintang olikin korruptoitunut ja Kiina hyvin vahvasti yksipuoluevaltio, Chiang Kai-shek ja hänen vaimonsa Soong Mei-ling loivat länteen, ja varsinkin Yhdysvaltoihin, kuvan Kiinasta yhtenä maailman suurista demokratioista.⁴⁵ Yhdysvaltalaiset journalistit Kiinassa myös vaikuttivat amerikkalaisten näkemykseen aasialaisesta liittolaisestaan:

”[T]he rise of international Fascism shaped America’s view of China and the fervent syllogism at its core: democracy was threatened by the aggressor nations; China was under attack by an aggressor nation; therefore China was a democracy and her battle was the battle of world democracy”⁴⁶

Sodan jälkeen KMT-Kiina nähtiin Yhdysvalloissa yhä yhtenä ”demokratian tukipylväistä”, joka pystyisi helposti täyttämään Japanin jättämän voimatyhjiön.⁴⁷ Sisällissodan välttämiseksi ns. ”Dixie-tehtävässä” (Dixie Mission) Yhdysvallat ehdotti Kiinaan Kuomintangin ja Kiinan kommunistisen puolueen yhteistä koalitionhallitusta, jossa molemmilla puolueilla olisi 50 % sananvaltaa. Tehtävän idea oli kuitenkin vain estää sisällissodan syttyminen, eikä auttaa kommunisteja; Yhdysvallat lähetti sodan jälkeen Kuomintangille yhä rahallista apua, sekä asemoi Pekingiin ja Tianjiniin 53 000 amerikkalaista merijalkaväen sotilasta estämään Neuvostoliiton mahdollisen kaupunkien valtauksen.⁴⁸

---

⁴¹ Murphey 2007, s.428-429

⁴² Crump 2007, s.5

⁴³ Crump 2007, s.10

⁴⁴ Crump 2007, s.7-8

⁴⁵ Crump 2007, s.14

⁴⁶ Crump 2007, s.14

⁴⁷ Crump 2007, s.24

⁴⁸ Crump 2007, s.24-25

3. 228-TAPAUS YHDYSVALTOJEN ULKOMINISTERIÖN RAPORTEISSA

Tässä luvussa aion käsitellä, miten 228-tapaus ilmenee tai miten siitä kirjoitetaan FRUS:issa. Mitä teemoja raporteissa nousee esille, tai mitkä asiat nähdään Yhdysvaltojen kannalta tärkeinä? En käsittele koko FRUS-asiakirjaa, vaan keskityn sen kohtaan 6, eli *Reports on the situation in Formosa (Taiwan), particularly respecting Formosan dissatisfaction with administrative policies of the Chinese government*. Tutkimuksessani lyhenne FRUS viittaakin koko asiakirjan sijaan vain kohtaan 6.

3.1. The Foreign Relations of the United States

3.1.1. Taiwanilaisten epävarmuus ennen 228-tapausta

Taiwanilaisten keskuudessa oli jo ennen 228-tapausta epävarmuutta Kuomintang-hallinnosta sekä Yhdysvaltojen sotilaista saarella, ja käsittelemäni osio 6 FRUS:ista alkaa jo tammikuun 10. päivä 1947. Raportissa puhutaan observaatioista ja huhuista Taipeissa, jotka vaikuttavat negatiivisesti Taipeiin konsuli Ralph J. Blaken mukaan Yhdysvaltojen arvoaltaan.⁴⁹ Blaken arvion mukaan epävarmuus juontaa juurensa joulukuun 20. päivän protesteihin, jolloin taiwanilaiset protestoivat amerikkalaisten sotilaiden ”epäoikeudenmukaisuuden” kohdistamista formosankiinalaisiin.⁵⁰ Huhujen mukaan Kiinan hallitus olisi myös valmistautumassa jonkinlaiseen sotilaalliseen toimintaan saarella, ja pieni määrä saaren asukkaita uskovat, että Generalissimus Chiang Kai-shek olisi saapunut lokakuussa Taiwaniin pitämään salaisen tapaamisen kenraali Douglas MacArthurin kanssa ja myynyt Formosan saaren Yhdysvalloille rahoittaakseen sotaa kommunisteja vastaan.⁵¹

Blake mainitsee myös joulukuun 20. päivänä ilman lähteitä tai muita vahvistuksia ilmestyneen uutisen, jossa sanotaan Taiwanin kenraalikuvernööri Chen Yi:n saaneen SCAP:iltä⁵² muistion, jonka mukaan edellisen kolmen kuukauden aikana 300 (määrittämätöntä) lakirikesyytöstä formosalaisia kohtaan on yli kaksinkertainen kuin saman ajanjakson syytökset japanilaisia kohtaan. Uutinen ilmestyi samoihin aikoihin, kun erinäisissä puheissa ja pamfleteissa ruvettiin pohtimaan, kuinka formosalaiset ”saattoivat olla sataprosenttisen väärässä” edellisvuoden kesäkuun Shibuya-

⁴⁹ FRUS 1947 vol. VII, s.423

⁵⁰ FRUS 1947 vol. VII, s.423

⁵¹ FRUS 1947 vol. VII, s.425

⁵² Supreme Commander for the Allied Powers; Douglas MacArthur

tapauksessa⁵³, joka on Blaken mukaan ensimmäinen kerta, kun formosalaiset toivat esille me vastaan muut -ulkopuolisuusmentaliteetin.⁵⁴

Taiwanilaiset vaikuttavat siis olevan hyvin varuillaan KMT-hallituksen ja Yhdysvaltojen armeijan kanssa, jo yli kuukausi ennen kuin 228-tapaus ja sen vaikutukset edes alkaisivat. Blaken mukaan manner-Kiinan poliittinen tilanne, varsinkin sisällissodan jatkuminen, huolestuttaa Taiwanin väestöä.⁵⁵ Mahdollisen sodan syttyessä Taiwanin syntyisi kriisi, jolloin alueen kontrolliin syntyisi voimatyhjiö. Tilanteen sattuessa Taiwanin älymystön edustajat pyytäisivät Yhdysvalloilta kolmea asiaa: Yhdysvallat välttäisi sotilaiden lähettämistä saarelle, Yhdysvallat auttaisi kriisin kanssa teknisesti ja hallinnollisesti (jotta saari ei sekaantuisi manner-Kiinan kaaokseen), ja Yhdysvallat antaisi taloudellista ja materiaalista apua, joka toteutuisi mahdollisesti itsenäisen vapaakauppasopimuksen kanssa, välttäen KMT-hallituksen kauppasopimuksia ja virkailijoita.⁵⁶

3.1.2. Amerikkalaisten turvallisuuden suojaaminen ja Yhdysvaltojen ”puolueettomuus”

Maaliskuun raporteissa esiintyy vahvasti amerikkalaisten suojelemisen prioriteetti: useassa kohdassa painotetaan väkivallan kohdistuvan vain mannerkiinalaisiin, tai mainitaan, ettei amerikkalaisia uhreja ole mellakoissa syntynyt: (*”No American or foreign casualties known”*).⁵⁷ Mannerkiinalaisten suojele ei myöskään vaikuta olevan erityisen tärkeää, sillä vaikka Kiinan lähetystössä sovitun amerikkalaisten pakolaispolitiikan mukaan Amerikan konsulaatin täytyy antaa väliaikaisille pakolaisille suojaa, Blake ilmoitti, ettei nykyisen tilanteen kohdalla voi väliaikaista turvapaikkaa konsulaatista hakea.⁵⁸ Seuraavan päivän raportin mukaan kaikki pakolaiset oli saatu poistettua konsulaatista turvallisesti.

Maaliskuun 5. päivän raporteissa amerikkalaisten turvallisuus on ensisijalla: suurlähettiläs Leighton Stuartin mukaan saaren tilanne kehittyi nopeasti, ja heillä ei ole resursseja saada tarpeellista infoa tilanteen muutoksista. Joidenkin lähteiden mukaan saarelta on evakuoitu korkeiden virkamiesten perheitä, ja Blaken mukaan konsulien perheitä pitäisi alkaa evakuoimaan ”vielä kun se on

⁵³ Kesäkuussa 1946 Japanissa tapahtunut välikohtaus, jossa Japanissa asuvat taiwanilaiset jengit ottivat yhteen japanilaisten Yakuza-jengien kanssa. Yhteenoton taustalla oli Japanissa vallinnut rasismi ei-japanilaisia aasialaisia kohtaan.

⁵⁴ FRUS 1947 vol. VII, s.425

⁵⁵ FRUS 1947 vol. VII, s.425-426

⁵⁶ FRUS 1947 vol. VII, s.426

⁵⁷ FRUS 1947 vol. VII, s.427

⁵⁸ FRUS 1947 vol. VII, s.428

mahdollista”.⁵⁹ Blake suosittelee, että lähetystöstä lähetettäisiin lentokone evakuoimaan perheitä, ja UNRRA Taiwan⁶⁰ suosittelee evakuoimaan suurimman osan sen henkilöstöstä. Kiinnostavana huomiona Blake mainitsee, että yhdysvaltalaisdiplomaatteihin kohdistuva uhka ei tule formosalaisilta, vaan KMT-hallituksen armeijalta, jotka ovat kateellisia yhdysvaltalaisotilaiden suosiosta formosalaisten parissa. Tilanteen turvaamiseksi Blake suosittelee lähettämään pienen määrän yhdysvaltalaisotilaita vartioimaan konsulaattia, kunnes mahdollinen evakuointi on toteutettu.⁶¹ Blake kuitenkin muistuttaa harkitsemaan lentokoneen kutsumista, sillä lentokoneen lähetettyään myös muut ulkomaalaiset saattaisivat yrittää päästä lentokoneen kyytiin, ja samalla se toisi tapahtumalle lisää julkisuutta.⁶²

Oletetusti saarelle ei kutsuttu apua evakuointiin, sillä maaliskuun 13. päivän raportissa puhutaan viikonloppuna tapahtuneesta ampumavälikohtauksesta, ja että amerikkalaiset jäävät tarkkailemaan tilanteen kehittymistä.⁶³ Ampumisvälikohtauksen jälkeen raportti painottaa, että yksikään amerikkalainen ei haavoittunut, mutta yhden amerikkalaisen UNRRA-työntekijän taloa tulitettiin käsiaseilla.⁶⁴ Vaikka ampumisvälikohtauksen osapuolina olivat KMT-sotilaat ja formosalaiset ”lurjukset”, raportin mukaan vain KMT-sotilaiden nähtiin ampuneen aseillansa.⁶⁵ Tästä voisi vetää johtopäätöksen, että KMT-sotilaat ampuivat UNRRA-työntekijän taloa, mutta raportti loppuu lyhyeen.

Vaikka amerikkalaisten diplomaattien turvallisuus nähdään uhattuna, Yhdysvallat on päättänyt esiintyä neutraalina tekijänä konfliktissa, todennäköisesti välttämään puolien ottamista, joka selittäisi ampumisvälikohtaukseen liittyvän hiljaisuuden. Vaikka raporteissa saa hyvin selkeän kuvan KMT-sotilaiden teoista, Yhdysvallat ei kuitenkaan voi suoranaisesti olla protestojien puolella, sillä se valtiot ovat kuitenkin yhä liittolaisia. Hyvänä esimerkkinä maaliskuun 5. päivän raportti, jossa Yhdysvaltojen konsulaatti olisi voinut ottaa formosalaisten puolen, mutta päätti pysyä neutraalina:

“Doctor owning small private hospital and one other Formosan today on own initiative exhibited conclusive evidence to Consulate of dudum bullet fired from patrolling military truck into hospital

⁵⁹ FRUS 1947 vol. VII, s.434

⁶⁰ United Nations Relief and Rehabilitation Administration, Taiwanin osasto

⁶¹ FRUS 1947 vol. VII, s.434

⁶² FRUS 1947 vol. VII, s.434

⁶³ FRUS 1947 vol. VII, s.441

⁶⁴ FRUS 1947 vol. VII, s.441

⁶⁵ FRUS 1947 vol. VII, s.441

premises yesterday and requested Consulate intercession with authorities to prevent future use such outlawed ammunition. Please instruct.

While unable prevent approaches being made, fully realize importance of not involving Consulate with either side in present struggle. For this reason have refused to permit dum dum bullet evidence being held by Consulate pending Embassy's instructions."⁶⁶

Lisää Yhdysvaltojen halusta olla puuttumatta tilanteeseen kertoo se, että myöhemmässä raportissa Stuart ehdottaa ulkomaisen lehdistöedustajan lähettämistä saarelle, jotta nykyisestä tilanteesta voisi saada puolueetonta tietoa.⁶⁷ Ehdotus tulee samana päivänä, kun 228-tapauksen selvittämiseen perustettu komitea oli pyytänyt Amerikan konsulaattia julistamaan tapauksen koko maailmalle, mutta konsulaatti kieltäytyi, vedoten ettei ole uutistoimisto⁶⁸, mutta neutraaliudella on varmasti ollut osansa päätöksessä. Stuart myös myöhemmin vahvasti muistuttaa, että konsulaatin tulisi tehdä kaikkensa, ettei siitä tulisi tämän ”riidan” osallistuja.⁶⁹

Konsulaatti sai myös samana päivänä taiwanilaisilta protestoilijilta kenraali Marshallille⁷⁰ osoitetun vetoituksen, jonka mukaan ”nopein tapa reformoida Taiwanin maakuntahallitus (Provincial Government of Taiwan) on olla täysin riippuvainen Yhdistyneiden kansakuntien Formosan hallinnosta ja katkaista kaikki poliittiset ja ekonomiset siteet manner-Kiinan kanssa useaksi vuodeksi, kunnes Formosa on itsenäinen”.⁷¹ Formosalaisten toiveet itsehallinnolle esiintyy useasti FRUS:in raporteissa, usein vedoten Kairon konferenssiin tai amerikkalaisten moraaliseen vastuuseen suojella saarta, joka on yhä *de jure* Japanin, eikä Kiinan, hallinnassa.⁷² Raporteissa ei kuitenkaan ikinä ilmaista konsulaatin tai suurlähetystön mielipiteitä itsehallinnosta. Stuart kuitenkin mainitsee, että Taiwanin väliaikaisesta hallinnosta SCAP:in alaisena on avoimesti konsulaatissa puhuttu⁷³, mutta mitään konkreettista päätöstä ei ikinä raporteissa mainittu.

3.1.3. Yhdysvaltojen sympatia taiwanilaisia kohtaan

Vaikka Yhdysvallat esiintyy neutraalina osapuolena 228-tapauksessa, esiintyy FRUS:in raporteissa paljon sympatiaa formosalaisten tilanteeseen ja mahdollisen itsehallinnon perustamiseen. Huhtikuun 10. päivän raportti on kuusisivuinen, ja sen on kirjoittanut Taipeiin varakonsuli George H. Kerr. Kerr

⁶⁶ FRUS 1947 vol. VII, s.430

⁶⁷ FRUS 1947 vol. VII, s.434

⁶⁸ FRUS 1947 vol. VII, s.430

⁶⁹ FRUS 1947 vol. VII, s.435

⁷⁰ Kenraali George C. Marshall, entinen Trumanin erikoisedustaja Kiinassa, tuohon aikaan Yhdysvaltojen ulkoministeri

⁷¹ FRUS 1947 vol. VII, s.429–430

⁷² FRUS 1947 vol. VII, s.433

⁷³ FRUS 1947 vol. VII, s.433

oli silminnäkijänä 228-tapauksessa, ja myöhemmin kirjoitti aiheesta kirjan.⁷⁴ FRUS:in raportissa Kerr käy läpi Kiinan puolustusministeri kenraali Pai Chung-Hsin tutkimusta saarella tapahtuneista kansannousuista.⁷⁵ Kerr selostaa Pain löytämät tutkimustulokset ja reformaatioehdotukset, mutta kuvaa niitä ”pinnallisiksi” ja ”tosiasian vääristelyksi”.⁷⁶ Kerr vaikuttaa ajoittain jopa vihaiselta, varsinkin mainitessaan lehdistötilaisuuden, jossa Pai vähättelee taiwanilaisessa sanomalehdessä esitetyn väitteen 5 000 uhrista konfliktin aikana. Samassa lehdistötilaisuudessa nimeämätön amerikkalainen uutistoimittaja haastaa Pain, joka hämmentyy ja pyytää, ettei uhrilukuja mainittaisi uutisissa.⁷⁷ Kerr myös mainitsee, että manner-Kiinassa aiheesta ei ole uutisoitu, joka hänen mukaansa indikoi, että tilanne nähdään jo valmiiksi selvitettynä. Eräs ulkomainen toimittaja kertoo, että ”Peipingin⁷⁸ sanomalehtien on ohjeistettu välttämään julkaisemaan uutisia Formosan taisteluista, koska tilanne on julkisesti julistettu stabiloiduksi”.⁷⁹

Kerrin sympatia näkyy vielä selvemmin huhtikuun 21. päivän raportissa, joka sisältää Kerrin muistion (memorandum) Taiwanin tilanteesta; Butterworth lähetti muistiosta kopion englanniksi ja kiinaksi Generalissimukselle, joka sanoi lukevansa muistion henkilökohtaisesti⁸⁰, mutta seuraavissa raporteissa ei kuitenkaan kerrota, lukiko Generalissimus muistion vai ei.

Muistio painottaa formosalaisten ”kiinalaista identiteettiä”, joka vain vahvistui japanilaisten hallinnon alaisena, ja että he ovat vain aina halunneet nähdä Taiwanin olevan yksi Kiinan ”malliprovinseista”.⁸¹ Kerr myös puolustaa formosalaisia, joita on väitetty kommunisteiksi; saarella on löytynyt kommunistipamfletteja, mutta ne eivät ole saaneet käännytettyä suurta osaa väestöstä. Kerr kertoo pystyvän ”korkealla varmuusasteella” sanomaan, että vuoden 1947 maaliskuun 1. päivänä saarella ei esiintynyt kommunismia missään muodossa. Kerr kuitenkin varoittaa, että kansalaisten hylkiminen tai jatkuva sotilaallinen miehitys luo mahdollisuudet kommunismin kehittymiselle.⁸² Sotilaallinen miehitys myös hidastaa saaren taloudellista kehitystä, jolloin ”Kiina menettää siten mittamattoman arvokkaan varallisen edun”.⁸³ Kerrin mukaan sotilaalliset toimet tuovat hetkittäisen rauhan, mutta se ei kestä kauaa, ja tulevat kansannousut tulevat

---

⁷⁴ *Formosa Betrayed* ilmestyi ensimmäisen kerran vuonna 1965. Kirjassa Kerr kuvaa silminnäkijähavaintojaan KMT:n toimista 228-tapauksen aikana.

⁷⁵ FRUS 1947 vol. VII, s.445

⁷⁶ FRUS 1947 vol. VII, s.447

⁷⁷ FRUS 1947 vol. VII, s.448–449

⁷⁸ KMT-hallinto vaihtoi pääkaupungin Pekingistä Nankingiin vuonna 1928, ja vaihtoi Pekingin nimen Peipingiksi.

⁷⁹ FRUS 1947 vol. VII, s.449

⁸⁰ FRUS 1947 vol. VII, s.451

⁸¹ FRUS 1947 vol. VII, s.451

⁸² FRUS 1947 vol. VII, s.451–452

⁸³ FRUS 1947 vol. VII, s.453

olemaan paljon vakavampia kuin ennen.⁸⁴ Kerr lopettaa muistionsa vetoamalla reformaation tarpeeseen:

*Now is the time to act. To encourage and ensure wholehearted effort the Formosan-Chinese must be allowed to take a larger part in government at all levels. Changes in personnel as well as in the structure of the administration must be thoroughgoing: it is felt that halfway measures and palliatives now will only postpone a larger repetition of the current protests against corruption, maladministration and autocracy in the provincial government. Formosa can be restored to its former high level of political allegiance and of economic production by prompt and fundamental reform.*⁸⁵

Kerrillä on siis paljon sympatiaa formosalaisia kohtaan: taloudellisesti katsottuna saaren inhimillinen ylläpito on vain Kiinan hyödyksi, ja nähtyään KMT-hallituksen aggressiivisen reaktion protesteihin ei ole ihme, että Kerr toivoo formosalaisten saavan edes hieman sananvaltaa saaren politiikassa. Kerr ei ainakaan suoraan FRUS:in raporteissa sano toivovansa itsemääräämisoikeutta formosalaisille tai itsenäisyyttä saarelle, mutta hänen kritiikkinsä Kuomintangin toimista ja luvatuista ”reformista” indikoivat, että saaren itsenäisyys voisi olla Kerrin mukaan yksi mahdollinen tulevaisuudenkuva.

Kerr on yksi harvoista henkilöistä FRUS:in raporteissa, joiden sympatia formosalaisia kohtaan on hyvin selkää; esimerkiksi usein äänessä olevat Stuart tai Blake eivät kovinkaan vahvasti ilmaise mielipiteitään. Raporteissa kuitenkin esiintyy yksittäisiä muita henkilöitä, jotka eivät ole erityisen tyytyväisiä Kuomintangin toimiin. Esimerkiksi huhtikuun 10. päivän raportissa mainitaan amerikkalainen UNRRA:n tohtori, joka oli länsirannikkoa kiertävällä matkallaan puhunut usealle formosalaiselle, ja päätenyt tulokseen, että ei pidä saaren pitkittyneestä kiinalaisten alistamisesta, ja että ”Yhdysvallat teki virheen luovuttaessaan Taiwanin takaisin Kiinalle.”⁸⁶

Huhtikuun 28. päivän raportissa myös Stuart kuitenkin ilmaisee mielipiteensä saaren nykyiseen tilanteeseen ja vaikuttaa haluavansa auttaa formosalaisia: Stuart ehdottaa, että Yhdysvallat voisi auttaa Formosan taloudellisessa jälleenrakentamisessa ja kehityksessä, mutta raportin mukaan ehdotukset hylättiin, koska ”[ehdotuksia] ei voisi saada läpi ilman, että se loukkaisi keskushallintoa”.⁸⁷ Stuartin ehdotusten taustalla voi myös olla sympatian sijaan halu hyödyttää

---

⁸⁴ FRUS 1947 vol. VII, s.454

⁸⁵ FRUS 1947 vol. VII, s.454

⁸⁶ FRUS 1947 vol. VII, s.444

⁸⁷ FRUS 1947 vol. VII, s.462-463

Yhdysvaltoja, sillä raportissa mainitaan Kiinan huono taloudellinen tilanne, joten Formosan uudelleenrakentamiseen Kiinan tarvitsisi hakea lainaa⁸⁸, todennäköisesti juuri Yhdysvalloilta.

3.1.4. Yhdysvaltojen intressit saarella

Oli Stuartin ehdotuksen taustalla sitten sympatia formosalaisten ahdinkoa kohtaan tai halu hyödyttää Yhdysvaltoja, asiakirjan raporteista käy selväksi, että saaren nykyinen tilanne kiinnostaa Yhdysvaltoja.

Raporteissa esiintyy vahvasti saaren resurssien potentiaali Yhdysvaltojen talouden kannalta. Stuartin mainitaan keskustelleen Generalissimuksen kanssa ”saaren massiivisista taloudellisista resursseista”⁸⁹, ja jos amerikkalaiset tekniset neuvojat pääsisivät formosalaisten työntekijöiden kanssa niitä hyödyntämään, resursseista saatavat voitot voisivat taata Yhdysvaltojen antavat tulevaisuudessa lisää lainoja Kiinalle.⁹⁰ Stuart siis yrittää käydä kauppaa lupaamalla lisää lainoja Kiinalle, jos amerikkalaiset ekspertit pääsisivät käsiksi saaren resursseihin. Myös saarella sijaitsevat laivojen korjaustilat ovat Stuartin mukaan tärkeitä⁹¹, todennäköisesti koska Yhdysvaltojen olisi paljon helpompi liikkua Tyynellämerellä ja puolustaa Tyynenmeren tukikohtiaan.

Taloudellisen hyödyn lisäksi Yhdysvaltojen ulkopoliittikan kannalta tärkeä tema on kommunismi ja sen estäminen. Kuten Kerr aikaisemmin totesi, saarella ei ole kommunismia, mutta mahdollisuus sen kehittymiseen on olemassa. Toukokuun 26. päivän raportissa Kerr uskoo, että ”nykyisen Kiinan menettelytavan alaisena Formosa antautuu kommunismille lähitulevaisuudessa”⁹². Raportin mukaan saarella tapahtuva vähimmäiskehitys tulee olemaan jatkuva taistelu saaren asukkaiden ja keskushallinnon välillä, ja enimmäiskehitys on täysi kommunistinen vallankaappaus, jolloin kommunisteilla on täysi kontrolli saaren resursseista. Kerrin mukaan maaliskuun puolessa välin formosalaiset uskoivat, ja Kerr on samaa mieltä, että saaren tulee olla väliaikaishallintona YK:n tai Yhdysvaltojen alaisena tai muuttua kommunistiseksi.⁹³ Kerrin sympatia näkyy edelleen, nyt hän perustelee sitä kommunismilla pelottelulla. Pelottelu saattoi kuitenkin olla perusteltua, sillä heinäkuun 8. päivän raportissa mainitaan usean neuvostoliittolaisen ”bisnesmiehen” saapuneen saarelle toistaiseksi.⁹⁴ Pelottelu myös näyttää jokseenkin toimineen, sillä marraskuun 17. päivän

⁸⁸ FRUS 1947 vol. VII, s.462

⁸⁹ FRUS 1947 vol. VII, s.461

⁹⁰ FRUS 1947 vol. VII, s.460

⁹¹ FRUS 1947 vol. VII, s.462

⁹² FRUS 1947 vol. VII, s.466

⁹³ FRUS 1947 vol. VII, s.466–467

⁹⁴ FRUS 1947 vol. VII, s.468

raportissa Generalissimuksen sanotaan olleen tietoinen saaren tilanteesta, ja ”sydämellisesti kannattavan” yhteistä amerikkalais-kiinalais-hallintoa saarella muutaman vuoden ajan, kunnes sen taloudellinen ja poliittinen tilanne saataisiin hallintaan.⁹⁵

Halusi Yhdysvallat hallita saarta tai ei, saaren hyvinvointi vaikuttaa olevan tärkeä osa Yhdysvaltojen ulkopoliittikkaa: joulukuun 16. päivän raportissa Taipein pääkonsuli Kenneth Krentzin mukaan ”Taiwanin vauraudella voi olla valtava apu Kiinan jälleenrakentamisella”, ja että ”Yhdysvaltojen hyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että Kiina ja muut sodan runtelemat maat elpyvät, ja että Yhdysvallat auttaa siellä missä pystyy”.⁹⁶ Väli aikaishallinto saarella vaikuttaisi myös olevan jokseenkin houkutteleva ehdotus Yhdysvalloille, sillä jos saari saataisiin stabiloitua, olisi se todella hyvä jalansija tulevaisuudessa tapahtuvalle Kiinan liberaalille jälleenrakennustyölle.⁹⁷ Liberaali jälleenrakennustyö voi viitata taloudelliseen jälleenrakentamiseen, mutta myös mahdolliseen Kiinan poliittiseen muutokseen yksipuoluejärjestelmästä Yhdysvaltojen suosimaan liberaalidemokraattiseen monipuoluejärjestelmään. Kiinan demokratisoituminen olisi täysin Yhdysvaltojen intresseissä: kommunismin leviäminen estettäisiin Aasiassa (Kuomintangin hävittyä sisällissodan Maon vierailu Moskovassa 1949 nähtiin lännessä ”monoliittisen punaisen blokin muodostamisena”)⁹⁸ ja samalla Neuvostoliitto saataisiin saarrettua ja eristettyä.

4. 228-TAPPAUS YHDYSVALTOJEN LEHDISTÖSSÄ

Tässä luvussa käsitellen, miten 228-tapaus ilmenee Washington Postissa ja New York Timesissä. Pysykö artikkelin kirjoittajat neutraaleina vai puolustelevatko ne esimerkiksi KMT-hallinnon toimia, koska Kiina on Yhdysvaltojen liittolainen sodassa ja myös kommunismia vastustaessa? Vaikka varsinkin isompien sanomalehtien kieli on melko virallista, on sanomalehtien kieliasu silti paljon erilaisempaa kuin FRUS:in tai muiden samantyylisten virallisten raporttien kieliasu, joten sanomalehtiartikkeleista saa todennäköisesti enemmän kirjoittajan implisiittisiä ajatuksia irti.

---

⁹⁵ FRUS 1947 vol. VII, s.470

⁹⁶ FRUS 1947 vol. VII, s.475

⁹⁷ FRUS 1947 vol. VII, s.467

⁹⁸ Crump 2007 s.28

4.1. The Washington Post

228-tapauksen alkupäivinä Washington Post kuvailee tapahtumia kohtalaisen neutraalisti. Maaliskuun 2. ja 5. päivän artikkeleissa kerrataan ”Formosan kapinasta” (tai ”vallankumouksesta”⁹⁹) hyvin avoimesti, ja sen syiksi kerrotaan lukeutuvan kiinalaisten huono hallinto saarella sekä kansalaisten epäsuosiossa oleva valtion suolamonopoli.¹⁰⁰ Artikkeleissa myös mainitaan eri suuruisia uhrilukuja, joita ei ole vahvistettu. Käsittämäni artikkelit ovat neutraaleja todennäköisesti siksi, että aiheesta ei ole vielä kovin paljoa varmaa tietoa, ja Kiina kuitenkin nähdään yhä Yhdysvaltojen liittolaisena.

Maaliskuun 31. päivän jälkeen tietoa saaren tapahtumista on saatu jo niin paljon, että lehden mielipide kallistuu formosalaisten puolelle: 31. päivän artikkelissa kerrotaan, kuinka Formosaan lähetetyt kiinalaiset joukot ovat syyllistyneet ”joihinkin käsittämättömimpiin julmuuksiin”¹⁰¹. Artikkelissa kerrotaan amerikkalaisesta John William Powellista, joka on kuvannut tapausta China Weekly Review -lehdessään. Powell kuvailee, mistä tapaus sai alkunsa, ja myös miten KMT siihen reagoi: helmikuun 28. päivästä maaliskuun 13. päivään asti saarella oli täysi ”verilöyly”. Powellin mukaan sotilaat ampuivat kaikkia formosalaisia, joita näkivät, ja hän viittasi ulkomaalaiseen silminnäkijään, joka kertoi nähneensä ”20 youths [...] emasculated and their ears were cut off and noses slit before they were bayoneted and thrown into a creek”. Powell myös mainitsee KMT-sotilaiden koputtaneen oviin ja ampuneen kenet tahansa joka oven avasi.¹⁰²

Huhtikuun artikkeleissa tapauksesta puhutaan yhä avoimesti, ja artikkelit ovat vahvasti Kuomintangin reaktiota vastaan. Sotilaiden toimia kuvataan ”hirmuvallan ajaksi”¹⁰³ (reign of terror), ja santarmien johtajan majurikenraali Chang Yo-taon kerrotaan valehdelleen ja sanoneen, että ”The central government will not dispatch troops to Taiwan (Formosa)... I can risk my life to guarantee tha the central government will not take military action against Taiwan”¹⁰⁴ Artikkeleissa myös viitataan Powellin antamiin kuvauksiin tapauksesta, ja hänen kerrotaan sanoneen nykyisen tilanteen olevan pahempi kuin Japanin keskitysleirit tai Matsuin tuottamat kauhut Nankingissa.¹⁰⁵

⁹⁹ The Washington Post, 5.3.1947, s.9

¹⁰⁰ The Washington Post, 2.3.1947, s.M1

¹⁰¹ The Washington Post, 31.3.1947, s.4

¹⁰² The Washington Post, 31.3.1947, s.4

¹⁰³ The Washington Post, 4.4.1947, s.10

¹⁰⁴ The Washington Post, 5.4.1947, s.2

¹⁰⁵ The Washington Post, 4.4.1947, s.10; Iwane Matsui komensi joukkoa, joka oli vastuussa Nankingin verilöylystä 1937

Lehden artikkeleissa nousee välillä esille ehdotus Formosan saaren hallinnon vaihtamisesta. Usein artikkeleissa kerrotaan formosalaisten itse pyytäneen esimerkiksi YK:n alaista¹⁰⁶ tai Yhdysvaltojen alaista¹⁰⁷ hallintoa. Yhdessä artikkelissa kirjoittaja itse painottaa, että ”tulevissa rauhansopimuksissa saaren tapaus pitäisi joko siirtää YK:lle tai ottaa saari pois Kiinalta”, ja samassa artikkelissa kirjoittaja myös kuvailee, että ”Chiang Kai-shek on välinpitämättömyydellään luonut perustelun palauttaa saaren hallinnan takaisin Japanille”.¹⁰⁸

Lehden artikkelit 228-tapauksesta ovat siis hyvin vahvasti formosalaisten puolella ja kertovat vapaasti keskushallinnon rajuista vastaiskuista protesteihin. Vaikka Kuomintang-johtoinen Kiina onkin Yhdysvaltojen liittolainen, ei lehden artikkeleissa sotilaiden raakuuksia kovinkaan peitellä. Vaikka yksittäinen kirjoittaja vaatiikin tilanteeseen puuttumista, ei artikkeleissa kuitenkaan esiinny konkreettisia ehdotuksia tilanteesta, eikä yksittäisiä KMT:n arvohenkilöitä kritisoida; Generalissimus Chiang Kai-shek mainitaan vain kerran nimeltä, ja vaikka sotilaiden sanotaan toimineen Chen Yi:n käskyjen perusteella, ei häntäkään suoranaisesti tapauksesta syytetä.

4.2. The New York Times

Kuten Washington Postin kohdalla, New York Timesin artikkelit kuvailevat 228-tapausta maaliskuun alkupuolella pääosin neutraalisti. Maaliskuun 4., 8. ja 11. päivän artikkeleissa tapauksen raportointi on neutraalia: artikkeleissa kuvataan 228-tapauksen taustoja¹⁰⁹ ja kerrotaan keskushallinnon lähettäneen sotilaita turvaamaan rauhaa.¹¹⁰ Artikkeleissa esiintyy myös neutraaliuden tärkeys, ja 8. päivän artikkelissa painotetaan juuri neutraalien lähteiden saatavuuden vähäisyyttä. Saman artikkelin mukaan ulkomaisten konsulaattien uhriluvut ovat kuitenkin paljon uskottavampia kuin Kiinan Informaatioministeriön julkaisemat luvut.¹¹¹

Seulomistani artikkeleista yksi nousee vahvasti esille 228-tapauksen lähipäivien kuvaamisessa: 11. päivän Henry R. Liebermanin kirjoittamassa artikkelissa kuvataan, että ”kivääreillä, käsikranaateilla ja konekivääreillä aseistautuneet formosalaiset hyökkäsivät valtion virastorakennuksia kohti [Taipeissa] ja Keelungissa”¹¹² Liebermanin lähteenä on Kiinan valtion kontrolloima Central News Agency. Väite on käsittelemissäni lähteissä täysin ainutlaatuinen, ja täysin ristiriidassa esimerkiksi

¹⁰⁶ The Washington Post, 5.3.1947, s.9

¹⁰⁷ The Washington Post, 16.11.1947, s.M4

¹⁰⁸ The Washington Post, 4.4.1947, s.10

¹⁰⁹ The New York Times, 4.3.1947, s.14

¹¹⁰ The New York Times, 11.3.1947, s.18

¹¹¹ The New York Times, 8.3.1947, s.7

¹¹² The New York Times, 11.3.1947, s.18

FRUS:in raporttien mukaan. Liebermanin artikkeli on kuitenkin muuten neutraali, ja parin viikon jälkeen lisää tietoa saatuaan lehdessä mainitaan useammassa artikkelissa, että protestoivat formosalaiset olivat rauhanomaisia ja aseettomia.¹¹³

Noin kolmen viikon kuluttua 228-tapauksesta myös New York Timesin artikkeleiden mielipide kallistuu formosalaisten puolelle: artikkeleissa kuvataan KMT-sotilaiden toimia hyvin avoimesti. Esimerkiksi 23. päivän artikkelissa kuvataan, kuinka kuvernööri Chen Yi aloitti maaliskuun 8. päivänä tiukan tukahduttamiskampanjan. Kolmen päivän ajan sotilaat osallistuivat ”terroristiseen ja mielivaltaiseen ampumiseen”, jolloin kuka tahansa kadulla kulkeva henkilö joutui konekivääritulen kohteeksi. Formosalaiset johtajat olivat myös ”systemaattisen puhdistuksen” kohteina.¹¹⁴ Artikkelin mukaan kolmen päivän aikana kuoli 1 200 formosalaista, ja ulkomaalaisten silminnäkijähavaintojen mukaan ruumiita pois kuljettavat rekat olivat täynnä kädet taakseen sidottuja siviilejä.¹¹⁵

Myös 29. päivän artikkelissa puhutaan sotilaiden raakuuksista hyvin avoimesti. Artikkelin mukaan saarelta takaisin manner-Kiinaan palaavat ulkomaalaiset voivat vahvistaa sotilaiden tekojen todenmukaisuuden. Erään amerikkalaisen mukaan siviilejä mestattiin, heidän kehojaan silvottiin ja naisia raiskattiin. Eräs brittiläinen kuvaili sotilaiden tekoja saaren eteläosassa, Takaossa, jossa siviilejä myös tulitettiin konekivääreillä, raiskattiin ja ryöstettiin. Tuhansia myös heitettiin vankilaan, usein sotilaiden tekemissä ”käsirauhoissa”, eli ohuissa metallilangoissa, ”jotka leikkasivat syväälle lihaan”. Artikkelissa myös kerrotaan joidenkin formosalaisten halusta olla Yhdysvaltojen protektoraattina, ja että kahden Pingtungin kaupungissa paikalla olleen naisen mukaan formosalaiset lauloivat Yhdysvaltain kansallislaulua saatuaan kaupungin hallintorakennuksen haltuunsa.¹¹⁶

Maaliskuun jälkeen saaren tilanteesta raportointi vähenee. 8. päivä huhtikuuta artikkelissa uskotaan, ettei keskushallinnon aikeissa ole tuoda saarelle muutoksia, vaan hyväksikäyttää saaren resursseja sisällissodan voittamiseen.¹¹⁷ Viimeinen käsittelemäni artikkeli New York Timesistä ottaa kuitenkin todella KMT-kriittisen kannan tilanteeseen: Nathaniel Peffer kuvailee 4. toukokuuta kirjoittamassaan artikkelissa Kiinan nykytilannetta, sisällissotaa, ja ilmaisee mielipiteensä myös 228-tapaukseen ja Kuomintang-hallintoon. Peffer kuvailee, kuinka, heti saatuaan saaren haltuunsa, saaren ylle

¹¹³ Esim. The New York Times, 29.3.1947, s.6

¹¹⁴ The New York Times, 23.3.1947, s.16

¹¹⁵ The New York Times, 23.3.1947, s.16

¹¹⁶ The New York Times, 29.3.1947, s.6

¹¹⁷ The New York Times, 8.4.1947, s.23

laskeutui ”Kuomintangin heinäsiirkkapilvi”. Japanilaisten tavaroiden takavarikointitekosyyn avulla KMT-hallinto aloitti ”ryöstämisen orgian”, joka rikastutti virkamiehiä ja köyhdytti kiinalaisia. Peffer kuvailee, kuinka on oletettavaa (ja ehkä hänen mielestään jopa oikea teko), että kansa nousee ”salaisen poliisin omaavaa fasistista poliisivaltiota vastaan”.¹¹⁸

Pefferin mukaan Yhdysvallat on myös ainakin osittain vastuussa Kiinan tilanteesta, ja että viisain asia mitä se voi nyt tehdä on poistua maasta ja pysyä neutraalina sisällissodassa. Sodan päätyttyä Yhdysvallat voi auttaa voittanutta osapuolta jälleenrakennuksessa ja demokratisoitumisessa.¹¹⁹ Kuomintangin poliisivaltion kehittyminen ja 228-tapauksen välttäminen olisi voinut olla mahdollista, jos Yhdysvallat olisi pysynyt alusta alkaen neutraalina.

Kuten Washington Postin kohdalla, lehden artikkelit maaliskuun alkupuolella ovat kohtalaisen neutraaleja ja faktaperäisiä (yhtä edellä mainittua esimerkkiä lukuun ottamatta), ja lisää tietoa saatuaan lehden artikkelit eivät välttämättä ole suoraan formosalaisten puolella, mutta kertovat kuitenkin sotilaiden raakuuksista todella avoimesti. Lehden artikkeleissa ei kuitenkaan kritisoida yksittäisiä KMT-henkilöitä kovinkaan voimakkaasti, tai mietitä konkreettisia ratkaisuja saaren levottomuuksiin.

---

¹¹⁸ The New York Times, 4.5.1947, s.SM11

¹¹⁹ The New York Times, 4.5.1947, s.SM11

5. PÄÄTÄNTÖ

Koska FRUS:in ja sanomalehtien kieli on usein hyvin virallista, 228-tapaus ilmenee raporteissa ja artikkeleissa kohtalaisen neutraalilla ja faktapohjaisella kielellä. Varsinkin FRUS:in kohdalla on vaikea tulkita, mitä kirjoittaja itse raportistaan ajattelee. Käsittelyssäni teksteissä vain harvat ihmiset esittävät ehdotuksia, miten saaren tilanteeseen voisi saada apua; paljon tärkeämpänä vaikuttaa olevan amerikkalaisten sotilaiden ja siviilien turvallisuus. Tapauksesta kertovat tekstit kuitenkin vaikuttavat siirtyvän ajan kuluessa formosalaisten puolelle, tai ainakin Kuomintang-sotilaiden hirmutekoja vastaan. Sympatiaa formosalaisia kohtaan esiintyy sanomalehdistössä sekä FRUS:in raporteissa, joillain ihmisillä enemmän kuin toisilla (esim. Kerr tai Powell). Suurimman osan mielestä Yhdysvallat ei välttämättä tehnyt virhettä palauttaessaan Taiwanin Kiinalle, mutta kaikkien, tekstien kirjoittajien mutta varmasti myös lukijoiden, mielestä sotilaat ovat osallistuneet kohtuuttomiin hirmutekoihin aseettomia ja rauhanomaisia protestoijia kohtaan.

228-tapaus ei kuitenkaan näytä vaikuttaneen Yhdysvaltojen suhtautumiseen Kuomintang-johdoisesta Kiinasta; KMT-viranomaisia ei suoranaisesti syytetä, ja vaikka raporteissa esiintyy kriittisyyttä Chen Yi:tä kohtaan, kritiikki tulee kuitenkin vasta taiwanilaisten tuoman kritiikin jälkeen. Yksi pääsyistä KMT-kritiikin puutteelle on todennäköisesti se, että Chiang Kai-shekin Kiina nähdään tärkeänä osana taistelua kommunismia vastaan, varsinkin kylmän sodan alkupuolella. Vaikka Kuomintangia kuvataan välillä fasistiseksi, ja esimerkiksi Peffer vaikuttaisi valitsevan mieluummin kommunistijohtoisen Kiinan, elää amerikkalaisia toivo, että Kuomintang tulisi vielä sisällissodan ja kommunismin voittamaan sekä eristämään Neuvostoliiton. Yhdysvallat haluaa todennäköisesti tästä syystä olla ottamatta puolia saaren tapahtumissa, vaikkakin saaren siirto Kiinalle ei ole ennen vuotta 1952 virallistettu. Saaresta olisi voinut tulla YK:n tai jopa Yhdysvaltojen protektoraatti, ja saaren taloudellisista hyödyistä on varsinkin FRUS:issa keskusteltu, mutta loppujen lopuksi saari pysyi, ja on pysynyt Kiinan tasavallan hallinnassa nykypäivään asti. 228-tapaus ei siis vaikuta muuttaneen Yhdysvaltojen valtiollista suhtautumista Kiinan tasavaltaan. Yhdysvallat tuki Kiinan tasavaltaa virallisena Kiinana vuoteen 1979 asti, ja senkin jälkeen valtiot ovat ylläpitäneet epävirallisia suhteita.

6. LÄHTEET

ALKUPERÄISLÄHTEET

Lähdejulkaisut

Foreign Relations of the United States (FRUS), 1947. The Far East: China Volume VII 1947. University of Wisconsin-Madison <https://digital.library.wisc.edu/1711.dl/ECRCWL24HCL7R8D>

Sanomalehdet

The New York Times (NYT) 1947. (ProQuest, JY)

The Washington Post 1947. (ProQuest, JY)

Verkkojulkaisut

<https://history.state.gov/historicaldocuments> (noudettu 2.4.2022)

<https://www.nytc.com/company/history/our-history/> (noudettu 2.4.2022)

<https://www.washingtonpost.com/company-history/> (noudettu 2.4.2022)

<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Nimitys:l%C3%A4hiluku> (noudettu 3.5.2022)

TUTKIMUSKIRJALLISUUS

Crump, Thomas (2007), "Asia-Pacific: A History of Empire and Conflict". London: Continuum

Hughes, Christopher (1997), "Taiwan and Chinese Nationalism, National identity and status in international society". London/New York: Routledge.

Murphey, Rhoads (2007), "East Asia: A New History; fourth edition". London: Pearson/Longman